INSON SALOHIYATINI MEHNAT POTENSIALI RIVOJLANTIRISHNING MOHIYATI.

Bazarova Mamlakat Supiyevna
Osiyo Xalqaro Universiteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya. *Bozor iqtisodiyoti sharoitlarida xodimlarning ish joyini yo‘qotishi, o‘zgartirishi yoki qayta malakalashtirilishi oqibatlarini bartaraf etish uchun samarali ijtimoiy kafolatlar va qo‘llab-quvvatlash tizimi yaratilishi lozim.*

Kalit so'zlar: *milliy iqtisodiyot, raqobatbardoshlik, xalqaro inson kapitali, innovatsiyalar, innovatsion faollik, strategiya,iqtisodiy o'sish, mehnat potensiali.*

Annotation. *In the conditions of a market economy, an effective system of social guarantees and support should be created to eliminate the consequences of the loss, change or re-qualification of the workplace of employees.*
Keywords: *national economy, competitiveness, international human capital, innovation, innovative activism, strategy, economic growth, labor potential.*

Аннотация. *В условиях рыночной экономики должна быть создана эффективная система социальных гарантий и поддержки для преодоления последствий утраты, смены или переквалификации работников.*
Ключевые слова: *Национальная экономика, конкурентоспособность, международный человеческий капитал, инновации, инновационная активность, стратегия, экономический рост, трудовой потенциал.*

Inson salohiyati - bu muayyan bir jamiyatda mehnat faolligiga ega aholi demografik, ijtimoiy va ma’naviy xususiyatlarining jamlanmasi bo‘lib, ana shu potensialning ushbu jamiyatda mavjud bo‘lgan mehnat munosabatlariga jalb qilinganligini yoki jalb qilinishn mumkinligini anglatadi. Inson salohiyati ishlab chiqarishning inson omili shakli hisoblanadi, ya’ni mehnat potensialida faqat ish bilan bandlar hisobga olinadi.

Jamiyatning mehnat potensiali tarkibiga o‘zaro bog‘liq bo‘lgan uch kichik tizim kiradi. Ular quyidagilardan iborat:

1. ***Demografik kichik tizim.*** Uning tarkibiga quyidagilar kiradi:

- barcha ijtimoiy munosabatlarning jismoniy eltuvchilari sifatidagi inson avlodlarining muttasil yangilanib turishini ta’minlaydigan demografik jarayonlar;
- aholi turli toifa va yoshlari guruxlari salomatligining baholanishi;
- mehnat faolligiga ega aholining yosh guruxlari mikdori umumiy chegaralari manbalaridan biri sifatidagi migratsiya oqimlari.

Demografik kichik tizim Inson salohiyati miqdor unsurining asosini tashkil etadi. Aholining kengaytirilgan tarzda shakllanishi sharoitlarida inson salohiyati

muttasil koʻpayib va yosharib boradi, aholining oddiy yoki qisqartirilgan tarzda shakllanishida esa u miqdor jihatidan kamayib, qarishga oʻtadi.

2. ***Ijtimoiy-iqtisodiy kichik tizim.*** Mazkur kichik tizim aholi mehnat potensialining sifat unsuridir. Unda markaziy oʻrinni xoʻjalik yuritish usuli, bandlik shakllari, moddiy ragʻbatlantirish tizimlari bilan bogʻliq aholining mehnat faolligi masalasi egallaydi. Bozor iqtisodiyoti sharoitlarida xodimlarning ish joyini yoʻqotishi, oʻzgartirishi yoki qayta malakalashtirilishi oqibatlarini bartaraf etish uchun samarali ijtimoiy kafolatlar va qoʻllab-quvvatlash tizimi yaratilishi lozim.

3. ***Ijtimoiy-psixologik kichik tizim.*** U mehnat faoliyatining sub’ekti sifatidagi shaxsni shakllantirishda paydo boʻladigan muammolarni hal qilishga yoʻnaltirilgan. Ushbu kichik tizim shaxs tarbiyalanishi, ta’lim olishi, kasbiy tayyorlanishi natijasida shakllantiriladigan mehnat qobiliyatining shakllanishi uchun zarur.

Avlodning mehnat potensiali - bu aholi mehnat faolligining jamlanma iqtisodiy-demografik koʻrsatkichi sanaladi. U muayyan bir avlodning iqtisodiy faol yoki ish bilan band boʻlgan toifalarini qamrab oladi. SHu bilan birga mehnat resurslari bilan aholining inson salohiyati ham farqlanadi. ≪Mehnat resurslari≫ tushunchasi faqat ishlab chiqarishda ish bilan bandlarga nisbatan qoʻllanilishi mumkin. ***Aholining mehnat potensiali*** esa faqat ishlab chiqarishda muntazam foydalaniladigan aholini emas, shuningdek, uning yashirin imkoniyatlarini ham qamrab oladi. Bundan kelib chiqqan holda, aholining mehnat potensialini qisqa qilib, xodimlarning jamlanmasi sifatida ta’riflash mumkin.

Inson kapitali turlarini aniqlashga doir turli yondashuvlarning umumlashtirilishi inson kapitalining begonalashtirilgan va begonalashtirilmagan turli majmui sifatida ushbu toifaning tuzilmasini tasavvur qilish imkonini berdi.Ta’limning raqamli maydoni rivojlanishi mehnat bozorida yangi taklifni yaratadi. Sanoatning robotlashishi talabni oʻzgartiradi. Inson kapitaliga qoʻyiladigan investitsiyalar moliyaviy qoʻyilmalar boʻlibgina qolmaydi.Mehnat potensialining tarkibiy qismlari quyidagilarni ham qamrab oladi:

- qulay mehnat munosabatlari;
- yangi gʻoyalar va usullarni ilgari surish va taxlil etishga qodirlik;
- mehnat bozorida mehnat resurslariga talabning mavjudligi;
- oʻz mehnat funksiyalarini bajarish uchun zarur boʻlgan nazariy bilim va amaliy koʻnikmalarga ega boʻlish.

Har bir shaxsning mehnat potensiali tarkibiga esa quyidagilar kiradi:

1. Salomatlik. Ish bilan band shaxs uchun salomatlik deganda, uning mehnatga qodirligi, kasallanishi sababli ishga chiqmaslik holatlari boʻlmasligi tushuniladi. Korxona uchun xodimlarning salomatligi ish vaqti yoʻqotilishi miqdoriga, shuningdek, oʻz xodimlari salomatligini ta’minlash uchun qoʻshimcha xarajatlar darajasiga ta’sir koʻrsatadi. Umuman olganda, jamiyat uchun salomatlik aholining oʻrtacha umr kechirishi

va davlatning sog‘liqni saqlash tizimiga xarajatlariga bog‘liqdir.

2. Faollik. Inson o‘zining mehnat potensialini to‘la namoyon eta olishi uchun muayyan darajada faol bo‘lishi talab etiladi. Faollik, eng avvalo, yangiliklarga intilishda, o‘z vazifasiga ijodiy yondashishda, mehnat unumdorligini oshirishga, umuman, o‘z mehnat faoliyatiga munosabatida namoyon bo‘ladi.

3. Ijodiy potensial. U iqtisodiyotni rivojlantirishning eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Korxonada mehnat unumdorligini oshirish hisobiga maxsulot hajmi va sifatini oshirish ko‘p jixatdan xodimlar o‘z ijodiy qobiliyatlarini namoyon etishlari uchun qulay shart-sharoitlar yaratilishiga bog‘liq.

4. Ta’lim darajasi. Hozirgi davrda ta’limga investitsiyalar eng samarali sarmoya hisoblanadi. Mehnat potensiali ham ana shu ta’lim darajasi bilan belgilanadi. Uning samaradorligi bilimdan oqilona foydalanilgan holda yuksak natijalarga erishilishida o‘z ifodasini topadi.

5. Kompetentlik. U ta’lim darajasi kabi mehnat potensialining muhim tarkibiy qismlaridan biridir. Kompetentlik deyilganda, birinchi navbatda, xodimning malakasi tushuniladi. Zamonaviy ishlab chiqarishda yuqori malakali mehnatga talab juda katta. Xodimlar malakasining pastligi texnikaviy tarakkiyot uchun salbiy omil bo‘lib qolmasdan, aloxida xodimlar, shuningdek, umuman mamlakat iqtisodiyoti uchun ko‘ngilsiz oqibatlarga olib keladigan ishlab chiqarishdagi turli noxush vaziyatlarga olib kelishi mumkin.

6. Tartiblilik. Tartiblilik deyilganda, xodimning ish vaqtidan oqilona foydalanishi, uning intizomliligi kabi boshqa xususiyatlari nazarda tutiladi.

7.Assertivlik. Assertivlik yoki shaxsiy fazilatlar jamlanmasining uyg‘unligi tartiblilik tushunchasi bilan uzviy bog‘liq. Assertivlik deyilganda, xodimning vaziyatni tug‘ri baholay olishi, uz fikrlarini anik ifoda etishi, shaxsga va atrofdagilarga xolis baho berishga qodirligi, boshqalarning fikriga diqqat bilan munosabatda bo‘lishi, asos bo‘lganda esa o‘z nuqtai nazarini o‘zgartirishi mumkinligi va boshqalar tushuniladi. Har bir shaxsning Inson salohiyati tarkibi turli shaxslarning birgalikdagi mehnat faoliyati tufayli paydo bo‘ladigan ishlab chiqaruvchi kuch korxona jamoasining mehnat potensiali asosini tashkil etadi. Bunda mehnat jamoalari korxonaning xududiy joylashishi, qaysi tarmoqqa

mansubligi, ishlab chiqarishning ko‘lamlari, xodimlarning yosh – jins tarkibi va boshqalarga bog‘liq ravishda turli potensialga ega bo‘ladi. Bundan tashqari xar bir korxona jamoani shakllantirishning o‘z xususiyatlariga, mehnat an’analariga, xodimlar o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarga ega.***Korxona mehnat potensialida*** quyidagi tarkibiy qismlarni ajratib ko‘rsatish mumkin:

- korxonaning kadrlar tarkibi (xodimlarning ta’lim potensiali va malaka potensiali);

- mehnat jamoasining kasb tarkibi. Muayyan korxonada mehnatning mazmunidagi o‘zgarishlar, ayniqsa, fan-texnika taraqqiyoti ta’siri hamda mehnat operatsiyalarining murakkablashishi natijasida yangi kasblar paydo bo‘lib, ayrim kasblar yo‘qolib bormokda tashkiliy. U mehnatni tashkil etishda va mehnat madaniyatida o‘z ifodasini

topadi. Ishlab chiqish jarayonlarining puxta tashkil etilishi xodimlarning oʻz mehnat faoliyatidan qoniqishini xam ta’minlaydi. Xodimning mehnat potensiali ≪inson kapitali≫ va ≪inson taraqqiyoti≫ tushunchalari bilan uzviy bogʻliqdir. Iqtisodiyot yuritishning barcha shakl va koʻrinishlarida ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga erishishning bosh omili mehnat hisoblanadi. SHu bois, bugungi kunda mazkur omilga muhim iqtisodiy potensial sifatida qaraladi. Lekin u barcha davrlarda ham potensial ahamiyat kasb etavermagan. Hozirgacha mehnat omiliga oid bir qancha qarashlar ilgari surilgan boʻlib, ularda mehnatga nisbatan ≪ishchi kuchi≫, ≪mehnat resurslari≫, ≪inson omili≫, ≪inson kapitali≫ va ≪mehnat potensiali≫ kabi tushunchalar talqin etilgan.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Supiyevna, B. M. (2024). TIZIMIDA BANK FINANCIAL SERVICE NUMBER: DEVELOPMENT AND OLD TURGAN. *Gospodarka i Innowacje.*, *46*, 379-385.

2. Bazarova, M. (2023). EFFECTIVENESS OF USING PR-ADVERTISING SERVICES IN THE PROCESS OF PRODUCT DELIVERY ON THE EXAMPLE OF BUKHARA REGION. *Modern Science and Research*, *2*(12), 506-512.

3. Supiyevna, B. M. (2024). IMPROVING THE EFFICIENCY OF LEADER LABOR IN THE MODERN MANAGEMENT SYSTEM. *Gospodarka i Innowacje.*, *54*, 51-55.

4. Supievna, B. M. (2023). USING EFFECTIVE WAYS OF CONDUCTING MARKETING RESEARCH IN INTERNATIONAL COMPANIES. *Gospodarka i Innowacje.*, *41*, 79-83.

5. Bazarova, M. S. (2022). FACTORS THAT ENSURE THE SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF A SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS IN THE FIELD OF HIGHER EDUCATION. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, *10*(11), 582-586.

6. Bazarova, M. (2025). O’ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT MOLIYASI TIZIMIDAGI ISLOHOTLARNING ASOSIY YO’NALISHLARI. *Modern Science and Research*, *4*(1), 29-36.

7. Базарова, М. С. (2021). ЭКОНОМИКА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЕЁ РАЗВИТИИ. In *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации* (pp. 350-354).

8. Бозорова, М. С. (2021). Глава 10. Стратегия внедрения цифровых технологий и современных методов в образовательный процесс. In *Инновационное развитие науки и образования* (pp. 122-132).

9. Базарова, М. С., & Пулатов, Ш. Ш. (2019). Проблемы банковской системы узбекистана и пути их решения. *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации*, 131-133.

10. Bazarova, M. S. (2022). FACTORS THAT ENSURE THE SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF A SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS IN THE.

11. Supiyevna, B. M. (2024). O'ZBEKISTONDAGI XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINI ISH BILAN BAND ETISH YO'LLARI. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, *4*(08), 78-84.

12. Supiyevna, B. M. (2024). WAYS OF EMPLOYMENT OF THE POPULATION IN THE DEVELOPMENT OF PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN. *Gospodarka i Innowacje.*, *51*, 131-137.

13. Bazarova, M. (2024). FEATURES OF BANKING MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. *Modern Science and Research*, *3*(6).

14. Bazarova, M. (2024). MARKETING MANAGEMENT STRATEGY'S IMPORTANCE AND MODERN CONCEPT. *Modern Science and Research*, *3*(6).

15. Bazarova, M. (2024). DISTINCTIVE FEATURES OF PERSONAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. *Modern Science and Research*, *3*(1), 563-567.

16. Bazarova, M. S., & Shahboz, K. (2022). Ways to increase the efficiency of available tourist facilities in Uzbekistan. *Scientific approach to the modern education system*, *1*(10), 16-18.

17. Supievna, B. M. (2023). MARKETING MANAGEMENT STRATEGY'S IMPORTANCE AND MODERN CONCEPT. *Gospodarka i Innowacje.*, *42*, 381-386.

18. Supiyevna, B. M. (2024). DISTINCTIVE FEATURES OF PERSONAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. *Gospodarka i Innowacje.*, *47*, 134-139.

19. Supiyevna, B. M. (2022). Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalini boshqarish tizimini takomillashtirish.

20. Supievna, B. M., & Firuza, S. (2023). STRATEGIC WAYS OF IMPLEMENTING PERSONNEL POLICY IN COMMERCIAL BANKS. *THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY*, *1*(7), 22-25.

21. Bazarova, M. S., & Khudaiberdiyeva, O. Q. (2022). IMPROVEMENT OF THE MECHANISM OF INNOVATIVE MANAGEMENT OF FOOD INDUSTRY ENTERPRISES. In *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации* (pp. 464-467).

22. Алимова, Ш. А., & Шадиев, А. Х. (2025). СОВРЕМЕННЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ: АНАЛИЗ ДАННЫХ И ПЕРСПЕКТИВЫ. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(4), 205-211.

23. Алимова, Ш. А., & Тошов, М. Х. (2025). РОЛЬ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В РАЗВИТИИ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(5), 180-186.

24. Алимова, Ш. А., & Шадиев, А. Х. (2025). РОЛЬ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В РАЗВИТИИ УЗБЕКИСТАНА: АНАЛИЗ ЗА 2021–2024 ГОДЫ. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(3), 245-252.

25. Алимова, Ш. А., & Тошов, М. Х. (2025). ЦИФРОВИЗАЦИЯ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(4), 259-266.

26. Алимова, Ш. А., & Тошов, М. Х. (2025). ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ: АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВ. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(4), 137-144.

27. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). OZBEKISTONDA INNOVASION FAOLIYATNI MOLIYALASHTIRISH STRATEGIYASI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(4), 36-45.

28. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). INNOVATSION FAOLIYATNI QO ‘LLAB-QUVVATLASHNING YEVROPA MAMLAKATLARI TAJRIBALARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(5), 35-44.

29. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASIDAGI IJTIMOIY VA IQTISODIY HOLAT, HUDUDDA SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(5), 23-30.

30. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). ISPANIYADA INNOVATSIYALARNI QO ‘LLAB-QUVVATLASH SOHASIDAGI ILG ‘OR TAJRIBALAR. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(4), 24-35.

31. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). OLIY TA’LIM MUASSASALARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRISH MINTAQANI IJTIMOIY VA IQTISODIY YUKSALTIRISH GAROVI SIFATIDA. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(4), 46-54.

32. Bobojonova, M. J., & Sodiqova, N. T. (2025). HOZIRGI KUNDA YASHIL DAVLAT XARIDLARI HOLATI VA UNING ISTIQBOLLI YO ‘NALISHLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(4), 153-163.

33. Bobojonova, M. J., & Sodiqova, N. T. (2025). JAHON IQTISODIYOTDA YASHIL IQTISODIYOTNING O'SISHI VA GG-GE-SD MODELI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(6), 251-260.

34. Bobojonova, M. J., & Sodiqova, N. T. (2025). YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDA XALQARO HUJJATLARNING TARKIBIY TUZILISHI VA UNING O'RNI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(5), 222-231.

35. Sodiqova, N. T., & Xalilov, B. B. (2025). KORXONA FOYDASINING TAQSIMLANISHI VA ISHLATILISHI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(5), 55-65.

36. Bahodirovich, X. B. (2025). DAVLATNING MAQSADLI JAMG ‘ARMALARI FAOLIYATINING XUSUSIYATLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(5), 98-108.

37. Bahodirovich, X. B. (2025). DAVLAT KREDITI–DAVLAT EHTIYOJLARI UCHUN PUL MABLAG ‘LARINI JALB ETISH SHAKLI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(6), 95-104.

38. Bahodirovich, X. B. (2025). MOLIYAVIY NAZORAT: MAZMUNI, SOHALARI, OB'EKTI, PREDMETI, TIZIMI, VAZIFALARI, PRINSIPLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(4), 79-89.

39. Hakimovich, T. M. (2025). KORXONALARDA RAQOBATBARDOSH EKSPORTNI YO 'LGA QO 'YISH VA MARKETING STRATEGIYALARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(4), 193-205.

40. Hakimovich, T. M. (2025). EKSPORTCHI KORXONALARNI QO 'LLAB-QUVVATLASH USULLARI VA VOSITALARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(4), 213-224.

41. Hakimovich, T. M. (2025). EKSPORT QILUVCHI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINING NAZARIY TAHLILI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(3), 137-148.

42. Ibodulloyevich, I. E. DEVELOPMENT DIRECTIONS OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN.

43. EI, I. (2025). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH VA UNI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLASHNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(5), 39-50.

44. EI, I. (2025). MINTAQALAR VA MA'MURIY HUDUDLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLOVCHI IQTISODIY TIZIM SIFATIDA. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(6), 58-69.

45. Raxmonqulova, N., & Muxammedov, T. (2025). HUDUDNING STRATEGIK IJTIMOIY-IQTISODIY SIYOSATINI BAHOLASH: METODOLOGIK YONDASHUV. *Modern Science and Research*, *4*(1), 918-921.

46. Raxmonqulova, N. O. (2025). KORXONALARDA YUZAGA KELADIGAN INQIROZ HOLATLARI VA ULARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, *2*(1), 1-7.

47. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOTDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI BOSHQARISHNING AHAMIYATI. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, *2*(1), 15-21.

48. Shadiyev, A. X. (2025). METHODS OF TEACHING THE "ECONOMIC THEORY". *SHOKH LIBRARY*.

49. Shadiyev, A. X. (2025). DEVELOPMENT OF THE CURRICULUM FOR ECONOMIC DISCIPLINES IN PRIVATE UNIVERSITIES. *FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities.*, *13*(1), 389-396.

50. Akbarovna, N. N. (2025). BYUDJET TIZIMINI ISLOH QILISHNING ASOSIY YO 'NALISHLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(5), 80-86.

51. Akbarovna, N. N. (2025). MAIN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF MODERN MANAGEMENT TECHNOLOGIES. *FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities.*, *13*(1), 242-249.

52. Akbarovna, N. N. (2025). MENEJER FAOLIYATINING FUNKSIONAL VAZIFALARI VA UNING MADANIYATINING AHAMIYATI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(4), 354-362.

53. Bostonovna, D. Z. (2023). CONCEPTUAL BASIS OF IMPROVEMENT OF BANK AUDIT IN COMMERCIAL BANKS. *IMRAS*, *6*(6), 118-124.

54. Безуглова, М. Н. (2002). Государственное регулирование экономики.

55. Bazarova, M. (2023). EFFECTIVENESS OF USING PR-ADVERTISING SERVICES IN THE PROCESS OF PRODUCT DELIVERY ON THE EXAMPLE OF BUKHARA REGION. *Modern Science and Research*, *2*(12), 506-512.

56. Базарова, М. С. (2020). Развитие внимания дошкольников посредством дидактических игр. In *Исследования молодых ученых* (pp. 37-40).

57. qizi Bobojonova, M. J. (2023). AGROTURIZMNING IQTISODIYOTDA O ‘RNI, SALOHIYATI VA INFRATUZILMASINI YAXSHILASH. *Educational Research in Universal Sciences*, *2*(8), 48-52.

58. Bobojonova, M. J., & Toshev, M. H. (2025). JAHON BOZORIDA YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIYALASHTIRISH TENDENSIYASI: FAKTLAR VA KO ‘RSATKICHLAR ASOSIDA TAHLIL. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(4), 120-128.

59. Bobojonova, M. J., & Toshev, M. H. (2025). YASHIL IQTISODIYOTI RIVOJLANISH TARIXI VA SHAKLLANISHI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(5), 154-159.

60. Jumayeva, Z. Q. (2025). ISSUES OF IMPROVING THE METHODOLOGY OF COMPETITION ASSESSMENT IN THE BANKING SERVICES MARKET OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *AMERICAN JOURNAL OF BUSINESS MANAGEMENT*, *3*(1), 41-49.

61. Кайимова, З. А., & Темиров, Ш. (2016). Роль иностранных инвестиций в модернизации экономики республики Узбекистан. *International scientific review*, (2 (12)), 107-110.

62. To’rayevich, I. A., & AD, S. (2025). INVESTITSIYALARNI JALB QILISH VA BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBASI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(5), 12-22.

63. To’rayevich, I. A., & AD, S. (2025). MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIYANI JALB QILISH. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(5), 29-38.

64. To’rayevich, I. A., & AD, S. (2025). O ‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MOLIYA TIZIMI VA UNING IQTISODIYOTIDA TUTGAN O ‘RNI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(5), 64-75.

65. Sadilloyevna, D. M. (2025). Prospects for Investments in Modernization of the Economy in the Agricultural Sector. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *12*(01), 217-222.

66. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). АНАЛИЗ ТОЧКИ БЕЗУБЫТОЧНОСТИ И МАРЖИНАЛЬНОЙ ПРИБЫЛИ. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(4), 88-94.

-